

NOS

Medlemsorgan för Föreningen Natur och Samhälle i Norden. Utkommer med 4 nummer per år. Nr 4/93 - 1/94.

FNSiN 20 år!

Programförklaring

Föreningen Natur och Samhälle i Norden (FNSiN) är en partipolitiskt obunden, ideell förening. Föreningen vill samla intresserade av miljöfrågor och levnadsvillkor till ett allsidigt studium av natur och samhälle. Att upptäcka **TILLSAMMANS** är vår grundidé. I FNSiN möts människor med allehanda intressen.

Vi arrangerar EXKURSIONER till intressanta områden. Vi har gjort resor till Gotska Sandön, Bornholm, svenska fjällen, och flera svenska landskap. Vi har paddlat kanot i Bergslagen, Sörmland och Uppsala, där vi allt efter intresse kunnat studera fauna, flora, arkeologi och kulturhistoria. Vi har firat middsommars i Halland och i Skåne. Vi har plockat svamp i skogarna kring Stockholm och tranbär på hälsingemyrar.

Vi arrangerar årligen EXPEDITIONER till områden nära och fjärran. Lofoten, Färöarna, Island, Spetsbergen, Grönland, Alaska, Hebriderna, New Foundland och Labrador är några av de områden som vi har besökt. Varje resa förbereds genom studiecirklar och redovisas i artikel- eller bokform.

Vi arrangerar STUDIECIRKLAR. Några ämnen har varit skärgården, energi, fjällkulturskap, ortnamn, foto, modern isländska, geologi och meteorologi.

Vi arrangerar FÖREDRAG i en mängd aktuella ämnen såsom lågenergisamhället och bostadsmiljöer. Ofta berättar långväga resenärer till egna bilder om sina upplevelser runt om i världen.

Vi arrangerar MILJÖPOLITISKT: Nedre Dalälven, Tyresta-Åva, Järvafältet och Norra Djurgården är några av de områden som vi har engagerat oss för.

Som du ser har FNSiN en mångsidig karaktär där ditt speciella intresse blir tillgodosett och där du genom din medverkan kan berika föreningen. Dessutom glömmar vi inte bort att ha trevligt. Som medlem är du välkommen att delta i dessa arrangemang. Resor och utflykter genomförs till låga självkostnadspriser.

Som medlem får du dessutom **medlems-tidskriften NOS**, fylld av intressanta artiklar.

FNSiN

Föreningen
Natur och Samhälle i Norden

Föreningens adress:
Box 49015, 100 28 STOCKHOLM

Lokal i Stockholm:
Upplandsgatan 80, t.v om porten
Tel: 08/33 49 59

Postgiro:
50 31 97-6 Huvudkonto
67 01 50-2 Medlemsavgifter
60 80 83-2 Beställning av skrifter

Ansvarig utgivare och redaktion:
Anders Schærström
Kometvägen 49
183 33 TÄBY
08-665 29 00 (A), 08-758 30 03 (B)

Nästa NOS:
Utkommer månadsskiftet mars-april
1994

Material till NOS skickas till:
PeO Sundqvist, Grubbens gata 9,
112 32 STOCKHOLM
08/653 71 92 (B)

**Grafisk form
och DTP-produktion:** Ingrid Rånes

FNSiN Funktionärer 1994

Styrelse

Ordförande:

Anders Schærström
Kometvägen 49
183 33 Täby
758 30 03 (b)
665 29 17 (a)

Vice ordf:

Pia Eriksson
Björkuddsvägen 18 B
178 34 Ekerö
560 330 27 (b)
34 91 10 (a)

Sekreterare:

PeO Sundqvist
Grubbens gata 9
112 32 Stockholm
650 73 19 (b)
653 71 92 (a)

Kassör:

Erik Elvers
Illerstigen 28
170 71 Solna
85 84 88 (b)
788 29 98 (a)

Övriga ledamöter:

Ola Eriksson
Björkuddsvägen 18 B
178 34 Ekerö
560 330 27 (b)

Birgitta Traxel
Vesslevägen 40 nb
161 40 Bromma
25 03 35 (b)
616 21 96 (a)

Kaj Valtersson
Värdshusvägen 20, 7tr
145 50 Norsborg
531 815 87 (b)
16 23 91 (a)

Bo Zachrisson
Birkagatan 2
113 36 Stockholm
31 02 33 (b)
16 42 29 (a)

Programkommitté:

Benita Jansson
Sköntorpsvägen 49
120 53 Årsta
91 71 32 (b)
453 86 42 (a)

Kaj Valtersson
se ovan

Boel Jorup
Götgatan 97
116 62 Stockholm
640 02 91

Kontaktpersoner:

FNSiN-Höga kusten
Lena Hermansson
Svanö 25
870 40 Lunde
0612-303 50 (b)

FNSiN-Uppland
Sven A Nyberg
Valthornsvägen 31
752 50 Uppsala
018-40 47 70 (b)

FNSiN-Värmland
Lena Sewall
Älvrosgratan 4
654 61 Karlstad
054-18 68 75 (b)

FNSiN-Östergötland
Håkan Bley
Sköldvägen 18
616 33 Åby
011-631 69 (b)
011-19 11 04 (a)

Medlemsavgiften 1994:

Fullbetalande medlem 110 kronor
Ny d:o efter 30/6 55 kronor
Familjemedlem 25 kronor

Betala till postgiro 67 01 50 - 2 !!

Grattis FNSiN! Du har blivit 20 år i år!

På ett sätt ser kanske detta nummer av NOS och av programmet ut som vanligt. Det är också riktigt att vår verksamhet fortsätter som vanligt, men låt oss ändå stanna ett ögonblick inför en såkallad milstolpe. Visserligen brukar vi inte vara särskilt högtidliga i FNSiN, men man kan inte underlåta att markera det faktum att föreningen nu blivit hela två decennier gammal. Må vara att det i sig själv inte har någon särskild betydelse, men det ger oss ändå en anledning att dels se tillbaka på åren som gått, dels fundera en aning extra över vad föreningen skall bli när den blir stor. Vadan och varthän?

Själv kan jag bara överblicka de senaste tio åren. Andra kan berätta om föreningens tidigare historia - och borde kanske göra det oftare. En förening får lika lite som ett samhälle eller en enskild människa sakna historia. Om man aldrig ser tillbaka glömmar man alltför lätt varför för-

eningen kommit till och därmed förlorar man också målet ur sikte. Den som först på senare år har upptäckt föreningen - och tycker att den verkar allmänt trevlig - kan inte utan vidare förstå varför den finns till och vilka ideal den har.

Därför har vi bitt föreningens förste ordförande Christer Westerdahl att berätta, vilket han har gjort mycket personligt, om hur föreningen kom till och hur den utvecklades under sina första år. Vi har också gjort listor över föreningens programpunkter och artiklarna i NOS under de senaste tio åren. (En motsvarande kavalkad för de tio första åren gjordes 1983.)

Vi har nyligen hållit höstmöte på Riksmuseet och efter formaliteterna berättade Henrik Waldenström om ekoparksprojektet. Det kändes helt riktigt att vara just på Riksmuseet. Därmed betonade vi några viktiga egenskaper i vår förening. För det första underströk vi vårt intresse för miljö och levnadsvillkor och för sam-

banden mellan natur och samhälle. Genom att gästa en lärd institution betonade vi, för det andra, också det som är centralt för oss, nämligen medlemmarnas vilja lära sig mer enligt principen Vi upptäcker tillsammans. Med föredraget om Ekoparken visade vi dessutom att FNSiN är en förening som tar sig an aktuella ämnen och även är beredd att ta ställning i ärenden som berör föreningens intresseområden.

En förening blir vad medlemmarna gör den till. *Kvalitet* har alltid varit ett nyckelord och det bör så förbli. FNSiN har i dag både en god ekonomi och en ambitiös verksamhet. Det är däremot inte så väl ställt med medlemsutvecklingen och det måste vi rätta till mycket snart! Låt 1994 bli ett gott nytt år för vår förening!

Ja, må den leva

Sent i november 1993

Anders Schærström

Björkö. Foto: Kaj Valtersson

NÅGRA PERSONLIGA ORD OM GÅNGNA TIDER

av Christer Westerdahl

Jag har blivit ombedd att skriva lite om föreningens grundande och kanske något om tiden därefter. Det måste medges, att det känns avlägset. Bitvis förfärligt avlägset. Det är ju så, att jag varit ganska rörlig efter tiden i Stockholm, så min aktiva tid i föreningen utspelades i huvudsak under tiden fram till sjuttioalets slut.

Någon historik är det inte. Det betyder i detta fall dessvärre att primärmaterial, som program, materialsamlingar o dyl är förlorade. Jag hade faktiskt bundit in det hela i två-tre stöddiga band, men allt blev lågornas rov vid en brand i Örn-sköldsvik 1983. Och för övrigt hade jag nog ändå inte försökt kontrollera mina källor. Väl medveten om hur minnet ofta sviker en även på relativt närbelägna tider skulle jag nog ändå ha velat ge en personlig syn. Så inriktningen blir alltså densamma hur man än vrider sig.

På många sätt var det en avgörande period i mitt eget liv när jag i militärtjänsten 1969 valde att komma till Boden för det sista varvet av 15 månader. För de följande 21 åren skulle jag verka och delvis bo i Norrland (och jag menar verkligen Norrland som helhet). Det blev ett betydelsefullt möte med kulturer och en historia som ditills varit mig tämligen okänd. Samma vår som jag muckade (1970) sökte jag arbete på Norrbottens museum och så utspelade sig det som väl får uppfattas som föreningens embryo: en idé.

Det var så, att jag gick min första fjällvandring den sommaren. Två kamrater från Götene i Västergötland for upp för att möta mig igen i Umeå. Och det var inte vilket friluftsintrasse som helst (och följaktligen redan i föreningens anda). Vi var intresserade av grottor och skulle kolla kalkstråk i trakten av de stora sjöarna Ikis-, Mavas- och Pieskejaure. Det ståtliga mötet med dimmiga och smått hotande fjällväggar kom oss att fantisera om en viss vandring i Mordors mörka land, som just då var mycket aktuell (måhända är de små och obetydligas undanhållande av maktens farliga ringar alltid aktuellt). När vi så nått över norska gränsen vid Sulitelma kopparverk och

FNSiN-medlemmar som skådar in i framtiden? Nej, de tittar efter fåglar vid ett av FNSiNs besök på Gotska Sandön. Foto: Anders Schærström

legat ute för oss själva i tält och kåtor en vecka skulle vi röka efter båt tvärs över Mavasjaure. Det var för övrigt ett första praktiskt möte med en gammal sedvänja av stort samfärdsligt intresse. Vi hade verkligen funderat ut att vi behövde en mörk bakgrund för att röken skulle synas till Mavas by över den ca 4 km breda vattenytan. Vi placerade oss därför en liten bit från den egentliga turistleden. Att andra eldat före oss syntes av härdar, som delvis var nedbäddade i mossan. men någon båt kom inte. Vi tog oss därför ett rejält dopp i sjön, och Anders klagade - mest på skoj - över vattentemperaturen. Det hade varit mest kyligt och ganska regnigt väder, så man skall inte ta det som ett utslag av lappsjuka. När vi låg där i vattnet föreslog någon av oss att vi borde ha lögat oss i varmt vatten och så dök idén om Island upp. Om jag minns rätt tummade vi i o m på att vi skulle dra med oss ett gäng till Island redan nästa sommar.

BÅTEN KOM mycket riktigt strax efteråt. Ett envetet surrande utifrån vattnet i riktning från Mavas för-rådde Lars Evenströms ankomst. Han ursäktade sig med att han sovit mid-dag. Dessutom hade han blivit kon-funderad av det faktum att vi eldat på

den sida där samerna av tradition alltid rökt efter båt och det var så sällan numera. Tuppkammen svällde, det kändes som vi klarat en initia-tionsrit. Mottagandet var luxuöst och hjärtligt i överkant, det inbegrep bl a färsk fjällröding som vi glödstekte och avslutande hjortron i getmjölk. Den introduktion Lars gav oss i sa-misk kultur och övertro den natten kommer jag sent att glömma (men lik förbaskat är det nu så mycket en del av allmängodset så detaljer är omöj-ligt att ge). Men lika fascinerande var hans handhavande av det virke som värmdes och lyste upp kåtan. Jag tror han vände och vred en och samma bit hela natten och den räckte till för allt. Den brann förstås bara svagt, medan han automatiskt noterade hur vinden vred sig, så att draget ändrade sig efter de olika öppningar-na i kåtan.

Jag tror alltså det var där intresset startade, snarare än i ett spontant intresse för just de nordiska länderna. Själv var jag då mera intresserad av tredje världen och inte minst Afrika. Mellan varven med Islandsresan (som kom 1972) och arbetet i norra Sverige under somrarna hann jag med flera resor till Kairo och vidare till Eritrea, Somalia och Tchad (somliga illegala) för att som frilansjournalist

skriva om befrielseörelser i dessa länder. Mitt gamla solidaritetsintresse i mitten av 60-talet (FNL-rörelsen) tog ut sin rätt.

Men islandsresan blev av, fastän ett år senare än beräknat (1972), med 25 deltagare. Bara två av oss ursprungliga initiativtagare var med. Jag träffade för övrigt min framtida fru på Torslanda.

Bussresan varade i två veckor med vissa inslag av vandringar. Vi hann också besöka Vestmannaeyjar några månader innan det famösa utbrottet. En kort rapport som utgavs av mig på hösten inbegrep en dikt på isländskt tungomål av Jóhannes úr Kötlum, en diktare som just då föreföll kongenial. Vi sände också en gemensam hälsning per telegram efter vulkanutbrottet och utrymningen till borgmästaren på Heimaey, där vi citerade Vóluspá: "Upp ser hon komma/ för andra gången..." om jordens pånyttfödelse efter Ragnarök. Det får väl betraktas som ett första gesällprov i det nordiska.

UNDER FLERA ÅR verkade därefter (från 1973) FNSiN som ett paraply. Ni känner alla de principer vi försökte att upprätthålla. Vid något tillfälle var vi uppe i mer än 1000 medlemmar, med representation i hela Norden. Faktum är att tanken fanns, att vi skulle kunna få föreningsbidrag för att hålla åtminstone någon funktionär på halvtid. Ambitionerna var stora som en gång syntes av mina stöddiga (i mer än en mening) band. Jag minns att förberedelser för föredrag, studiecirklar och annan programverksamhet (utflykter, exkursioner, resor) var ohyggligt roliga, men de tog förstås en fruktansvärd tid. Expansionen var ett slag oerhört påtaglig och skapade förstås en del illusioner. Ett kuriöst minne är att STF:s lokala föreningsdrive, som pågick så sent som i mitten av 1970-talet faktiskt tog oss som rådgivare och förebild. Arbetet gav också en väldig erfarenhet av föreläsare och aktuella ämnen i Norden. Man kan gott påstå att FNSiN fungerade som pionjär på många fält, inte bara på Gotska Sandön, utan egentligen över hela linjen, fastän det mesta säkert snabbt glömdes bort.

Som slutresultat blev det faktiskt två föreningar, en för arktisk natur (Gö-

teborg) och en för mera mångsidiga mål (FNSiN). Det blev för övrigt ytterligare en splittring. Lundasektionen (om man får kalla den så), blev en tredje avlägg, bl a på grund av grundläggande meningskiljaktigheter om politiska ståndpunkter. Vi inom FNSiN ansåg det viktigt att att föreningarna bibehöll sitt engagemang i samhällsfrågor. De

Ho-ho! Kattuggla i Ulriksdals slottspark (blivande Eko-park?), februari 1988. Foto: Erik Elvers

övriga kontrahenterna höll sig neutrala. Och så har det fortsatt. Lund har dött ut. Göteborg finns kvar men med tynande inspiration. Det är lustigt att se hur geografiska (och personliga) motsättningar har spelat in i idealiteten, men ingalunda oväntat, vare sig bland föreningar eller andra frivilliga sammanslutningar. Jag får väl bekänna, att jag ibland mot slutet

uppfattade mig själv i egenskap av ordförande som en spoil-sport och en hämmande faktor. Kritiken mot detta kändes rättvis och motiverad. Man hade blivit för självtillräcklig. Det hade blivit tid för en ny generation. Det behovet känner vi nog alla, förr eller senare.

MEN DE FÖRSTA ÅREN med FNSiN var oerhört inspirerande och lärorika och skall någon aspekt framhävas som särskilt betydelsefull så är det just detta. Förhoppningsvis gäller det flera än mig själv. Men den viktigaste lärdomen är nog ändå att frivillighet och idealitet inte får förvandlas till heltidssysselsättning. Det är själva grunden för vårt föreningsväsen - och kanske också för demokratin. Entusiasm och arbetsglädje är goda ledstjärnor men dessvärre kortsiktiga i sig själva. Sedan blir det dags att lämna över stafetten. För min del kan jag bara känna en stor tacksamhet över att föreningen har levt vidare och - ännu bättre - att kvalitetslinjen hållits vid liv. Med hälsningar från en avdankad politruk och fyrtiotalist.

Köpenhamn och Malmö
18/11 1993

Christer Westerdahl

Allén vid Runga Herrgård, november 1987. Foto: Erik Elvers.

MINA ÅR MED FNSiN

av Anders Schærström

Egentligen började det med min moster. Hon berättade, att en av hennes f d elever (moster är biologilärare) var med i en så trevlig förening. Den f d eleven bodde i Göteborg, där även jag befann mig just då under ett par månader. Jag sökte upp honom och fick veta mer. Och så blev jag medlem i FNSiN!

Detta hände redan 1976, men jag började inte umgås på allvar med föreningen förrän vid pass 1984, sedan jag hade hamnat i Stockholm. Då dröjde det inte länge förrän jag hade blivit indragen i programverksamheten och styrelsen. Sedan har det bara fortsatt ...

Nu sitter jag och bläddrar i de senaste tio årens NÖSS (= plural av NOS. Meddelas för den som till äventyrs inte visste det.) och programblad. Minnen av människor, platser och händelser fladdrar förbi. Jag inser plötsligt i hur hög grad jag har levt med föreningen under de här åren. Föreningens kraftfulla profiler paraderar för mig i programmen och artiklarna. Det är många intressanta, färgstarka, kunniga och duktiga personer som jag fått förmånen att lära känna - tack vare FNSiN. Och jag har fått lära mig mycket av dem.

När jag ser alla programpunkterna och artiklarna blir jag riktigt imponerad. Jag blir benägen att utbrista som en gång kung Adolf Fredrik lär ha gjort: Potz Tausend! Haben wir das alles getan! (Se själv på listan här i NOS!)

Stora äventyr och små

De stora expeditionerna och de stora äventyren i nordliga trakter - som under de tidiga åren utgjorde ett centralt inslag i föreningens verksamhet - har blivit mera sällsynta. Det hindrar dock inte att man kan uppleva små äventyr på närmare håll.

Till mina starkaste minnen från föreningen hör det veckoslut då vi cyklade Roxen runt. Vi startade en lördagförmiddag i september från Linköping där vi hyrde våra (näja..) cyklar. Det var ganska mulet när vi gav oss iväg genom de linköpingska villakvarteren på väg ut mot de öst-

Mot Gotska Sandön. Foto: Kaj Valtersson

götska landsvägarna. Vid middagstid började det duggregna. När vi nådde Göta kanal hade duggregnet övergått i ösregn. Vid det laget trodde jag inte att det fanns plats för mera vatten i mina skor, men jag hade fel. Sockarna var ännu inte helt mättade. Men de blev. Vid Norsholm tycktes regnet avta en aning. Vi stannade en stund på ett kafé för att vila och fylla på vätska - inombords, vill säga. Då tog även regnet en paus, men när vi kom ut började det på nytt med liv och lust.

- Det var ju för väl att vi inte missade något av regnet, sade en av kamraterna i sann, hårdig FNSiN-anda.

Vi trampade och trampade. Regnet fortsatte. Vandrarhemmet på andra sidan sjön hägrade. Det var fortfarande några kilometer kvar och skymningen började falla (i likhet med regnet), när Anders fick punktering. Någon reparationsutrustning ingick inte i hyran så vi tvingades att hemsöka första bästa medmänniska som lyckligtvis hade erforderliga

verktyg. Och så småningom nådde vi vårt mål. Men en natts god sömn gör underverk. På söndagen sken solen och med ens var lördagens mödor som bortblåsta.

Nu, när det upprättats täta, reguljära förbindelser med Baltikum och allt fler kvistar iväg till Tallinn på konferens eller kortsemester kan vi med viss stolthet erinra om att en grupp från FNSiN var bland de pionjärer som utnyttjade glasnost och perestrojka för att göra en studieresa i Estland. Resan och intrycken har rapporterats i såväl artikel- som bokform, men jag måste ändå påminna om det slit som reseprojektet innebar för somliga. Vi lade upp stora planer för studiebesök och kontakter - bara för att finna, när vi landsteg i Tallinn, att ingenting av våra önskemål nått fram. Vi blev tvungna att dag för dag göra ett nytt program. Och det blev bra! Det blev mycket bra! En lustig detalj som dyker upp ur minnets skräpkammare är de små metaköken som tagit med, eftersom vi inte visste hur det skulle bli med mathållningen,

NOS-PROGRAMMET

Nr 4 1993/1 1994

JANUARI - MARS

VÄRLDENS KALLASTE VILDMARK

kallas Antarktis. Vi har än en gång bokat platser på *Cosmonova* för att tillsammans kunna se den nya filmen *Antarktis - utmaningen* den 2 februari kl 19. Gör så här:

Ring till Boel Jorup, tel 640 02 91, och kolla att det finns plats. När du fått klartecken betalar du omedelbart in 55 kronor/biljett allra senast den 20 januari till pg 440605-0221 (Boels personkonto).

Kom i god tid, eller senast 18.50, ingen blir insläppt efter filmens början.

SOLNEDGÅNG VID UPSALA HÖGAR

Tisdagen den 8 februari ca kl 16.49

Solen kan ses gå upp eller ner i rät linie utefter Upsala högar vid tre viktiga tidpunkter under året: vinterbörjanblotet 3 nov, midvinterblotet 8 febr och Valborg 29 och 30 april. Februariskådningen 1993 var mycket lyckad och vi hoppas på en lika fin dag denna gång. Ev hinner vi också med ett besök å f d Ofvandahls konditori. Vid mulet väder inställs utfärden.

Prel tågtider: SJ-tåg från Sthlm C 15.03, Märsta 15.27 till Upsala 15.50. Kolla i turlista!

Föransmälan till

Erik Elvers, tel 85 84 88(b), 788 29 98(a)

SKIDTUR I ROSLAGEN

Söndagen den 20 februari

Detta är en programpunkt som funnits med i programmet flera vintrar. Förra vintern blev den till och med av, i modifierad form, eftersom det äntligen kom så mycket snö att vi kunde ge oss ut i spåren. Tänk om det blir snö också den här vintern!

Om snö föreligger så åker vi skidor mellan ett par grenar av Roslagsbanan. Vi samlas vid stationen i Vallentuna kl 10.05. Lämpligt tåg avgår från Stockholms Östra kl 9.26 och från Roslags Näsby kl 9.41. Vi söker oss fram huvudsakligen genom skogsterräng i trakter där det finns rikligt med sticke-spår att utforska. Målet för turen är Hägernäs, där man åter kan stiga på Roslagsbanan. Det går även att vika av vid Täby kyrkby. Ta med proviant så håller vi

picknick på vägen. I mån av intresse kan after-ski med varm dryck ordnas hemma hos färdledaren. **Föransmälan är nödvändig – senast lördagen den 19 februari.** Snötillgång, väder och andra omständigheter kan tvinga oss att ändra planerna. Hör därför av dig i så god tid som möjligt.

Anders Schærström, tel 665 29 17(a), 758 30 03(b)

SIDENVÄGEN-PAKISTAN-KINA

Bildspel av Björn Korpe

Tisdagen den 22 februari kl 19

Lokal: Forsgrenska Medborgarhuset, sal 404
Medborgarplatsen 2-8 på Söder.

Kostnad: Medlem - 20 kronor, övr - 30 kronor

I mer än 2000 år har kamelkaravaner fört siden, kryddor och porslin mellan Kina och Rom över världens högsta berg i Norra Himalaya genom bortre Indien fram till Mindre Asien på den s k Sidenvägen. Den gamla handelsvägen används ej längre utan har ersatts av nya transportleder. År 1986 blev en ny sträckning av Sidenvägen färdig mellan Pakistan och Kina – Karakoram Highway.

Vi kommer att följa en resa längs den nya leden delvis i Marco Polos och Sven Hedins fotspår i skuggan av världens högsta bergsmassiv. Resan börjar i Islamabad, fortsätter längs floden Indus dalgång och Hunzadalen – "den lyckliga dalen" där aprikosträden blommar – via det 4730 m höga Khunjerabpasset in i Kina.

Färden går vidare över Pamirplatån till staden Kashgar och slutar i Turpan, den gröna oasen, 150 m under havsnivån.

Vi kommer att få uppleva 2000-åriga kulturer, möta kirgiser och mongoler; se berömda monument och byggnader, bl a Bazelik-klostret med omtalade freskomålningar och Eminmoskén, en arkitektonisk pärla längs denna väg.

Kontaktperson

Benita Jansson, tel 453 86 42(a), 91 71 32(b)

**ANMÄL DIG I GOD TID!
TÄNK PÅ ATT OM DET BLIR VÄLDIGT FÅ
ANMÄLNINGAR TILL ETT PROGRAM BLIR
DET KANSKE INSTÄLLT!**

MED KANOT PÅ KEJSARKANALEN

Måndagen den 7 mars kl 18.30

Lokal: Forsgrenska Medborgarhuset, sal 404

Kostnad: Medlem - 20 kronor, övr - 30 kronor

Kejsarkanalen, Da-Yunhe, är ett märkligt ingenjörsvärk, tyvärr inte i så gott skick längre. Den sträcker sig drygt 200 mil genom Kina, från nordliga Tianjin söderut och förbinder de stora floderna Huang He och Chang Jiang med varandra. Arbetet på den påbörjades ca 400 år f Kr och avslutades på sent 1800-tal och var en tid landets stora förbindelseled innanför kusten.

Lars Wallgren, känd ensamseglare, som tidigare har berättat om en genomförd resa mot Island i fem-metersjolle utan moderna instrument, visar diabilder och berättar i kväll om sin färd på kanalen för drygt ett år sedan.

Kontaktperson:

Erik Elvers, tel 85 84 88(b), 788 29 98(a)

VÅFFELFEST MED NYA LIMERICKAR

Fredagen den 18 mars kl 19.30

Vi laddar upp för en helkväll i vår lokal på Upplandsгат. 80 så du är välkommen, nykammad och med bästa humör till vårens våffelkalas. Tag med egen dryck. Våfflor, sylt och gräddor finns till självkostnadspris.

Pris får däremot den som presenterar kvällens bästa limerick.

Anmäl dig till Birgitta Traxel, tel 25 03 35
senast måndagen den 14 mars.

TOSCANARESA VÅREN 1994

i föreningens regi blir tyvärr inte av. Det var alldeles för få medlemmar som anmälde intresse för resan.

Du som är intresserad av

LÅNGFÄRDSSKRIDSKOÅKNING

rekommenderas kontakta

Björn Setterberg, tel 640 47 52(b), 713 44 49(a)

SKREIFISKE OCH SKRIDSKOTURER

dvs havsfiske av torsk omväxlande med skridskoåkning på frusna havsvikar eller insjöar i Lofoten ordnas i ca 9 dagar med avresa 22 mars.

Två dygn reser man med Hurtigruten.

VÅRMÖTE

Torsdagen den 24 mars kl 18.30

Lokal: Forsgrenska Medborgarhuset, sal 404

KALLELSE TILL VÅRMÖTE

Medlemmarna i Föreningen Natur och Samhälle i Norden kallas härmed till ordinarie vårmöte å ovan angivna tid och plats.

Dagordning

- 1 Val av mötesordförande, mötessekreterare och två justerare
- 2 Fastställande av röstlängd
- 3 Mötets behöriga utlysande
- 4 Fastställande av dagordningen
- 5 Protokoll från höstmötet den 24 november 1993
- 6 Verksamhetsberättelse för 1993
- 7 Resultat- och balansräkning för 1993
- 8 Revisionsberättelse för 1993
- 9 Fastställande av balansräkning
- 10 Fråga om ansvarsfrihet för 1993 års styrelse
- 11 Motioner (skall vara styrelsen tillhanda senast tre veckor före årsmötet)
- 12 Evt fyllnadsval
- 13 Övriga frågor

Styrelsen

GODAFTON VACKRA MASK

Torsdagen den 24 mars kl 19.30

Lokal: Forsgrenska Medborgarhuset, sal 404

Kostnad: Medlem - 20 kronor, övr - 30 kronor

Carl Johan Gurt har under lång tid bott hos *Nuu-Chah-Nulth*-folket, som bor på Vancouveröns västkust, och forskat i deras sätt att leva. Han kommer till oss och berättar om dessa indianers traditionella kultur och religion. Trots att samhället förändrats helt har de behållit fisket som sin näring, och använder nu moderna fångstmetoder. Vi kommer också att få se och höra om shamanism och skyddsandesökande. Carl Johan Gurt, som bl a sitter i Folkens Museums Vänners styrelse, kommer att visa prov på indianfolkens traditionella konst m m.

Anmäl deltagande till

Benita Jansson, 453 86 42(a), 91 71 32(b)

NÄSTA PROGRAM

kommer ut i slutet av mars. Säkert finns det många i föreningen som har synpunkter på vad som ska tas med i programmet för nästa period. **Hör av dig snabbt till programkommittén!** Du kan också skriva en rad om du vill, adressen är Benita Jansson, Sköntorpsvägen 49, 120 53 ÅRSTA; tel 91 71 32.

MANUSSTOPP FÖR NOS 2-94 ÄR 1 MARS

HUR GICK DET?

En underbar höstsöndag träffades fyra medlemmar och beskådade färgglada tropiska fåglar i det nya fågelhuset i Hagaparken. I huset är det 25-30 grader varmt, så växligheten är imponerande. Även fjärlshuset besöktes före matsäcksrasten i det fria.

Havtornsplockningen i oktober 1993: Tolv personer fick plats i bilarna (fler stod på kö), en trettonde kom per buss. Vädret var mildare än i fjol, då vi råkade in i årets första snöfall, och förutom havtorn hittades svamp. Ålands havs bränningar var lika imponerande som alltid.

Karl-Erik Perhans undervisade på sitt alltid lika fängslande sätt ett tiotal deltagare om berggrund och terrängformer vid och på Hummelmoraberget den 17 oktober. Ettrigt kallt men lärorikt.

Sju glada medlemmar vandrade i strålande höstväder på Roslagsleden i oktober under C-G Ströms ledning.

Stockholms observatorium inrymmer mycket av Sveriges vetenskaps- och personhistoria. Den historien fick ett tjugotal medlemmar ta del av när de under sakkunnig ledning besåg observatoriemuseet den 26 oktober. Dessutom fick vi se den magnifika utsikten över det kvällsglittrande Stockholm.

Den 7 december var vi nio medlemmar som besökte Stockholms Borgargilles museum. Vi fick förutom video- och diabildsvisning gå runt i hantverksrummen och se och känna på alla specialinstrument. En del av oss hade också mycket att hämta i klipparkivet.

I mörkaste december samlades femton medlemmar i lokalen för att dricka glögg, äta gröt och annat gott. Vi så också på bilder från Island och Lofoten samt pratade om framtida resor. Trivsamt!!

GOTSKA SANDÖN

Pingsthelgen (20)21 – 23 maj

Om du har varit på Gotska Sandön förut så behöver du inte någon närmare beskrivning av den här traditionella pingstresan för att bli övertygad. Om du däremot inte har varit där så är det hög tid att besöka denna fantasieggande, fridfulla ö. Den tilltalar pojkfantasierna om den hemlighetsfulla ön eller Skattkammarön, men den är också ett mål för ornitologen eller den som helt enkelt söker några dagars avkoppling från arbetet, jaktet, bullret, avgaserna och annat som hör vardagen till. Vandra längs de långa breda sandstränderna och leta efter vrakgods. Ge dig tid att besöka de gamla stugorna och föreställ dig hur livet tedde sig här under 1800-talet. Stig upp i gryningen för att lyssna på fågelsången. Beundra svärdslijorna.

Unna dig en stunds andakt i kapellet. Premiärbada vandringssvettig i eftermiddagssolen eller medan du ser solen gå ner i Östersjön. Språka med vännerna en stund medan mörkret faller och somna sedan till bruset från bränningarna och suset i talkronorna.

Vi har som vanligt bokat in oss på den underbara ön i pingst. Det innebär att vi nu är garanterade platser på tältplatsen, i hyddor och i stugor. I skrivande stund är det däremot oklart om vi kan få åka till ön på lördagen (pingstafton) eller om vi måste åka redan på fredagen. Det beror nämligen på vilken båt som kommer att vara i trafik och på tidtabellen. Detta har vi ännu inte fått besked om, men det skall förhoppningsvis inte dröja länge innan det klarnar. Vårt önskemål är att få fara till ön på förmiddagen (fredag eller lördag) och tillbaka på annandag pingst. Dröj inte i onödan med att anmäla dig.

Förmöte kommer att hållas i god tid före resan. Besked om detta kommer i nästa programblad.

Upplysningar

Anders Schærström, tel 665 29 17(a), 758 30 03(b)
Erik Elvers, tel 85 84 88(b), 788 29 98(a)

Anmälan till Erik Elvers

SPECIALERBJUDANDE

Nyutgåva av Hødin Brú: *Fattigmans heder*. Med illustrationer av William Heinesen. 137 sidor. Förlag Birgitta Hylin.

Boken *Fedgar à ferð*, som kom ut första gången 1940, har varit slut sedan länge men finns nu åter i pocketversion, översatt av Birgitta Hylin. *FNSiN-medlemmar får köpa boken för endast 87 kronor (inklusive porto)*. Bokhandelns pris är 120 kronor.

När boken första gången kom ut i Färöarna blev den förbjuden för ungdom på grund av sitt "grova språk" och sitt vardagliga umgänge med de heliga tingen. Men den blev också en av de mest älskade böckerna i Färöarnas litterära historia och en klassiker långt utanför det färöiska språkområdet.

Ur recensionerna: "Romanen är bara en hårsman från att tillhöra de verkliga mästerverken."

".. skrevs en gång för en publik, vars liv inte var stort annorlunda än romanfigurernas. För oss är den mera av dokumentärt intresse."

"Brús roman rymmer också fina beskrivningar av naturen, djurens liv, av den lyhördhet som utvecklas hos dessa män som vuxit upp med åra i handen och fjällstig under foten."

Beställning: Sätt in 87 kronor på postgirokonto 57 97 26-1, Förlag Birgitta Hylin. Eller ring 08-82 26 92 (telefonsvarare). Tala om hur många exemplar du vill ha, namn och adress. Tala tydligt.

APPELLMÖTE

mot statliga garantier till Dennispaketets motorleder den 17 januari kl 18 på Mynttorget i Stockholm.

Ett antal aktionsgrupper arrangerar tillsammans med t ex Projekt Ekoparken.

SKÄRGÅRDSKRYSSNINGAR FÖR NATURINTRESSERADE MED M/S JOSÉPHINE våren 1994

Utflykter med lyxkryssaren M/S Joséphine är något alldeles extra. Få naturupplevelser kan mäta sig med att uppleva skärgården på våren när fjärdarna kokar av sjöfågel, då alfågelsång och ejdergamman ligger som en tät ljudkuliss över nejden. I flera år har skärgårdsturer gått av stapeln för naturintresserade med den bekväma lilla M/S Joséphine. Missa nu inte detta tillfälle, att en hel dag under sakkunnig ledning stifta bekantskap med de flesta av skärgårdens typiska fåglar. Ledare blir erfarna ornitologer från Stockholms Ornitologiska Förening (StOF) under ledning av *Henrik Waldenström*. Samarbete sker med Naturhistoriska riksmuseet. De exakta rutterna beror på vädret, men vid blåst väljs andra fågelrika – mera skyddade – alternativ.

PROGRAM FÖR VÅREN 1994

1 - sö 27.3 Islossningstur bland havsörnar, alfålar och ejdersträck (300 kr)

Möt våren och de första flyttfåglarna. Ungefärlig rutt blir Sandhamn-Rörskären-Björkskär-Nassa.

Avfärd: Från Stavsnäs kl 09.00. Buss 433-434 från Slussen kl 08.10. Återkomst till Stavsnäs kl 16.00 lagom till anslutande buss kl 16.21, ankomst till Slussen 17.30. Gott om p-platser, 20 kr/dygnet.

2 - lö 30.4 Genom norra skärgårdens pärlor till Kapellskär (350 kr)

På denna tur kommer vi att besöka en oerhört vacker skärgårdsdel, nämligen nordöstra delarna med Nassa, Utfredel, Norrpada m m.

Avfärd: Från Stavsnäs kl 08.10. Buss 434 från Slussen kl 07.20. Till Kappelskär 17.00 lagom till buss 631, byte i Norrtälje till buss 640, framme i Stockholm 19.20.

3 - sö 1.5 Genom Söderarms skärgård till Stockholm (350 kr)

På denna tur kommer vi att koncentrera oss på godbitarna i Söderarms svåråtkomliga skärgård samt Röder-Kallskär-Ångedrommen etc vid tjänlig väderlek. Detta blir en mycket exklusiv tur.

Avfärd: Från Kapellskär 09.45 ca, angring Stockholm, Nybroviken (kajplats 12) 19.00 ca. Buss 637 avgår från Tekniska högskolan kl 07.35, via Norrtälje, sen byte till buss 631, anländer Kapellskär 09.35.

4 - sö 29.5 Gryning i skärgården och Svenska Högarna (350 kr)

Efter de senaste två årens fantastiska succéurer med fint väder, orrspel, havsörn, sälar och diverse rariteter måste vi absolut försöka igen. Strandhugg på Svenska Högarna men sen hem via Skarv och Lygna.

Avfärd: Från Stavsnäs kl 01.15. Gott om p-platser, ca 20 kr/dygnet. Buss 422 från Slussen kl 00.15. Återkomst till Stavsnäs ca kl 11.00 lagom till anslutande buss kl 11.21.

Praktiska detaljer för alla turer

Utrustning: Kikare (gärna tub), fågelbok, anteckningsbok, *varma kläder*, stövlar (varma) eller graningetyp.

Visserligen finns en varm kajuta men "skådningen" sker på däck. Det är kallt som en vinterdag i skärgården så här års. Packa helst i bag eller kånken, inte i stor ryggsäck!

Mat: Smörgåsar, kakor, läsk, kaffe och godis kan fås ombord. Vid anmälan kan lunch à 110 kr förbeställas, vari ingår varm huvudrätt, bröd, smör, sallad, måltidsdryck och kaffe.

Pris: 350 kr för färden (300 kr för 27/3) samt ev lunch à 110 kr betalas in samtidigt på postgiro nedan.

Anmälan: Alla anmälningar, inbetalningar och förfrågningar tas emot av:

Lars von Konow, Kungsgg 90, 112 27 Stockholm, tel 08/651 34 45, postgiro 65 19 16-9.

Betalning görs direkt efter att Du fått kontakt med telefonsvararen eller senast 3 veckor före turen.

OBS! Ange på talongen exkursionsDATUM, alla deltagarnamn, samt ev luncher som betalningen avser. Ev ytterligare detaljer meddelas vid anmälan. Är Du försenad med inbetalning måste Du ånyo checka Din anmälan. Tänk på att dessa turer snabbt blir fulltecknade! Erlagd färdavgift återbetalas vid inställd tur eller återbud minst 1 vecka före avfärd. Kan Du inte åka så sälj gärna platsen till annan skådare! Undvik att ta med barn under 12 år. Ingen juniorrabatt.

Övrig info: SJÖTAXI – Ebbe Eberhardson,

Östermalmstorg 5, 114 42 Stockholm, tel 08/661 88 80, 23 26 05 eller till båten 010/270 66 25. Begär gärna: "M/S Joséphine – Natur- och kulturresor 1994".

VÄLKOMMEN TILL EN UNDERBAR SKÄRGÅRDSVÅR!

men som aldrig kom till användning. Sista kvällen i Estland eldade Stefan och jag i vårt hotellrum bara för att pröva den lilla finurliga uppfinningen.

Till våra nygamla traditioner hör havtornsplockningen vid Ålands hav, ett evenemang som brukar locka åtskilliga deltagare.

Till de små, minnesvärda äventyren hör 1992 års havtornraid. Redan när vi kommit till Täby osade det bränt från batteriet och just den dagen - i början av oktober - kom säsongens första snö. Mot alla odds lyckades vi ändå ta oss fram till buskarna vid Ålands hav. När vi däremot skulle bege oss hemåt i snögloppet hade batteriet insomnat för gott. Efter någon timmes ihärdiga och sakkunniga upplivningsförsök skickade vi hem kvinnor och barn med kollektivtrafiken. Tack vare en välvillig sommarstugeinnehavarinna kunde vi andra ta oss till en verkstad, därstädes anskaffa ett nytt batteri och slutligen i kvällningen styra kosan hemåt nöjda med vår skörd.

Vad själva skördemetoderna beträffar kan man få se de mest skilda handlag -alltifrån brodyrsax- till machemetod. Ja, en och annan tycks föredra att ta med sig hela buskarna för att plocka bären där hemma i lugn och ro.

Om punktlighet och andra dygder

Föreningen och dess medlemmar har många förtjänster. De samlade kunskaperna är en. En annan är att man får lov att vara okunnig - föreningen ger oss alla möjlighet att lära något nytt.

Punktighet är däremot inte en egenskap som utmärker medlemskollektivet. Snarare en något bohemisk läggning.

Apropå punktlighet: Min första avfärd till Gotska Sandön skall jag aldrig glömma. Det var en sann lycka att trafiken på nynäshamnsvägen var så gles denna tidiga pingstaftonsmorgon ...

Det finns även andra skäl att minnas denna min första färd till Sandön. Mänskligheten lär kunna indelas i djuphavsseglare, landkrabbor och kustbor. Jag räknar mig till den sistnämnda kategorin - uppvuxen i havets närhet och känslomässigt fäst vid detsamma men utan någon sjövana. Som sådan känner man sig ganska enkel när båten rullar som en träflisa mellan vågorna och man blickar upp mot vågkammarna. Le-

gio var de som spydde vid relingen. Till dess hade jag trott att "grön i ansiktet" bara var ett talesätt, men fick nu se att uttrycket inte helt saknar grund.

Ändå har jag hittills återvänt till ön fem gånger och fler lär det bli.

Högtidlighet är inte heller någon framträdande dygd hos oss. Styrelsens protokoll hålles av hävd i en påfallande studentikos stil. Det lär inte vara många medlemmar som tagit del av dem, men när föreningen nu nått den mogna åldern tjugo år kan vi avslöja några exempel:

"Föregående mötes protokoll upplästes av kassören Elvers på tiden 1.45.30 (tack vare det serverade Moselvinet, som Erik glatt kolkat i sig av?)"

"Ordföranden Förklarade Plötsligt Sammanträdet Avslutat 20.32.01 ... varpå sekreteraren och ordföranden slaskade i sig resterna av Elisabeths härliga skink/ostsallad."

"Föregående mötes protokoll upplästes efter viss tvekan av herr kassören Elvers på en förmodat ny rekordtid: 2 min 21,55 sek.

Av någon outgrundlig anledning passade här herr Elvers på att fråga om någon visste varför Bromma heter Bromma. Efter en kort men oklar diskussion framfördes förslaget att Bromma fått sitt namn efter sjön Brummaren (numera Kyrksjön) å samma ort.

Avslutningsvis uttrycktes åsikten att protokollet måste anses som utomordentligt samt att detsamma blivit mycket väl uppläst."

"Herr medlemsförtecknaren Sundqvist meddelade, att medlemsantalet till dags dato är 323 betalande medlemmar. Även om inga växlar kunna dragas över denna kam kan man säga att trenden har vänt."

"Beträffande tänkt föredrag av bergsbestigare R. meddelade herr ordföranden att äskat arvode för detta i likhet med berget vore mycket högt."

Roxen runt.

Foto: Anders Schærström ▼

Föreningslokalen och Eddan

Som medlemmarna torde känna till är vår lokal tämligen anspråkslös men någotsånär ändamålsenlig och centralt belägen. Den kan dock knappast kallas rymlig. Tjugo kan man vara om man inte har för stora anspråk på revir och rörelsefrihet. När man är tjugofem är det direkt trångt. Det var därför med blandade känslor som Erik och jag såg åhörare komma i en till synes aldrig sinande ström för att lyssna på ett föredrag om ekologiska insikter i Eddan. Vi hade trott att detta ämne, ehuru intressant, skulle uppfattas som alltför "smalt" för att locka mer än ett fåtal åhörare. När vi till slut var 36 personer i Lokalen var jag utträngd i köket och åhörde föredraget bakom dörren.

Föreningen med det omöjliga namnet ...

FNSIN är en förening för den som har drabbats av 26-årskrisen - som upptäckt att man inte längre kan tågluffa (i alla fall inte som junior), lämnat studentlivet bakom sig, lämnat scouterna eller fältbiologerna men som ändå har kvar barnets nyfikenhet och vilja att upptäcka ... En förening för alla med vida intressen och lust att lära mer om miljö och levnadsvillkor.

Förkortningen kan uttalas fenisin, fnisin, fnosin, fnis, eff-enn-sinn och F-N-S-I-N, men jag har märkt att allt fler tycks föredra att kalla föreningen för NOS. Kanske beror det helt enkelt på att vår lilla tidskrift slagit igenom... Kanske är det bara enklare. En medlem, som jag personligen har värvat, brukar helt enkelt tala om "den där föreningen".

Den där föreningen är en envis rackare. I konkurrens och samverkan med andra och större föreningar framhärdat FNSiN under det stolta mottot "Vi upptäcker tillsammans!"

Varkaus

och dess "museum" för mekanisk musik

av Erik Elvers

"His masters voice" Foto: Pawel Kempf

I östra Finland, centralt i sjöområdet mellan Nyslott och Kuopio, ligger staden Varkaus. Staden som med 25000 invånare är ungefär lika stor som Nyköping har en lång musikalisk tradition. Kanske är det ett skäl till att här finnes ett museum ägnat mekanisk musik.

Med mekanisk musik avses musik som åstadkommes av ljudgivare (som klockor eller strängar) exempelvis genom att en vals drivs av ett urverk som i speldosor, som alternativ till stiftvalsen användes även "hålkort", d v s pappnotskivor eller papprullar med utskurna hål som mekaniskt eller pneumatiskt utlöste fjäderkrafter.

I broschyrer, och till och med på vägs skyltarna utanför staden, skrivs ordet museum inom citationstecken,

vilket för mig bidrog till ett besök på det i somras. Man kan som sagt här studera mekaniska musikinstrument, d v s allt från självspelande 1800-talspianon till jukeboxar, rörliga figurer och 1990-talets datorstyrda instrument. Åtskilliga av föremålen är unika och finns inte bevarade på annat håll. samlingens praktpjäs är ett 4 tps orkestrion som kan spela som en 75-manna symfoniorkester.

Man går runt i det i en rymlig villa inrymda "museet" på en visning, ledd på finska och engelska av den originella museichefen Jürgen Kempf, vars motto är "varje dag utan ett skratt är en förlorad dag i livet". I ett sanslöst tempo och med de mest särregna sidospår förevisar han de olika föremålen, rättare sagt en del av dem. Efter en dryg halvtimme under vilken man blivit alltmer omtumlad ansluter hans finska svärdotter och inbjuder med ett förföriskt småle-

ende skaran att följa med till den illegala baren på övervåningen. Några besökare sätter sig i säkerhet medan de andra (de flesta) går uppför trappan. Visningen avslutas däruppe med de nyare föremålen men utan utskänkning.

Den som passerar trakten bör inte försumma ett besök på "museet", i sitt slag Noreuropas största och förvisso världens originellaste, det är en mycket positiv upplevelse!

PROGRAMKAVALKAD 1983 - 1993

Studiecirklar

Uppländska kyrkor
Bygg din egen dator
Mjödillverkning
Söderhavet
Klara sig i kyla, snö och rusk
Odling giftfritt
Ortnamn
Modern isländska
Kortkort fågelkurs
Geologi från grunden
Naturgeografi
Meteorologi
Natur och samhälle i Estland
Med FNSiN mot stjärnorna. (Astronomi)
Östersjön
Runor och runinskrifter

Exkursioner

Björnö
Vandring runt Bornsjön
Femböringssegling
Vandring i övre Roslagen
Gamla stan's gångar
Örskär - fåglar och skärgårdsnatur
Paddling Marvikarna
Svamputflykt
Tyresta
Sörmlandsleden
Fåglar vid Strömmen
Fotoutflykter
Höstvandring i Roslagen
Skridskotur
Skidtur
Kårsta-Vallentuna
Fiske på Stockholms ström
Ridning på islandshästar
Florarna - uggelutflykt
Ågestasjön
Sturehof - vandring
Holmöarna
Paddling i Brunnsviken
Sandemar
Huvudskär
Örnar vid Hjälstaviken
Från Björkhagen till Tyresta - skidutflykt
Skidåkning i Roslagen
Uggellysning i vörnatten alt. kvällsvandring i slottsparken (årigen 1986-)
Vårvandring vid Vallentunasjön
Veckoslutspaddling
Hansta
Bullerö

Brevikshalvön och Klövbergets grottor
Nyfors - Sandefors.
Vandring och fågelskådning
Örn på Mörkö
Ugglor i Tyresta
Skogarna i Täby
Landsort - fåglar
Med motorbåt i skärgården (många gånger)
Hartsö - Enskär fågelskådning. (Flera gånger)
Sensommarvandring i Roslagen. Rydboholms slott.
Ågestasjön - vårfåglar
Paddling i nedre Dalälven
Vandring i Vallentunanejden
300-årig gruvdrift - vandring på Sörmlandsleden
Veckoslutsvandring på Sörmlandsleden
Roxen runt på cykel
Vandring kring Uplands Bro
Billudden
Utö - geovetenskaplig exkursion
Natur och kultur i Frescatiområdet
Stjärnfotografering
Runstensvandring
Helgö under 1000 år
Exkursion på Södertörn
Runstenar runt Vallentunasjön
Kvällspaddling runt Kungsholmen
Havtornsplockning (årigen sedan 1989)
Vandring på Bogesundslandet
Långfärdsskridskor på Brunnsviken
Skidtur i Roslagen
Jochum Ahlstedts förlorade trädgård
Kvällspromenad till Tivoliudden
Vårvandring på Stäksön
Genom årtusendena i Vårby gård
Stjärnskådning och stjärnfotografering
Vandring Rimbo-Kårsta (på den nedlagda delen av Roslagsbanan)
Torskipkning
Bland vårblommor vid Rosendals slott
Stenhamra, Svartsjölandet

Bland runstenar och gamla kartor.
Billudden
Kvällsvandring i Ekebyhovs slottspark
Svenska högarna.
Fågelexkursion
Höstvandring vid Mälaren
Solnedgång vid Upsala högar (3/11)
Vandring Nyfors-Tyresö
Skidtur i Nackareservatet
Solnedgång vid Upsala högar (8/2)
Majkväll i Ekebyhovs slottspark
Stora Frösunda
Orkidéer i skärgården
Geologisk exkursion till Lindormsnäs
Svamp och fornminnen vid Bornsjön
Runstenar vid Uplands Väsby
Höstvandring i Vallentunatrakten
På skidor till Hellasgården
Fågelskådning i skärgården med m/s Josephine
Titta på fåglar på Sandemar
Sju seklers kvinnor i Gamla stan
Till Nättarö med Karl-Erik Perhans
Soluppgång vid Upsala högar (30/4)
Vandring till Solsidan
Från 1700-talets bondelandskap till Galne Gunnar och Toyota
Fåglar i Uppland
Vårkväll i "Täbys sista vildmark"
Vandring till Silverträsket
Sten i stan
Exkursion till Hummelmoraberget
Vandring på Roslagsleden

Bildföredrag från när och fjärran

Gambia
"Min islandsfärd"
Maldiverna
Bhutan
Nepal
Sydamerika, Galapagos
Natur och samhälle i Danmark
Shetlandsbilder

Första porten mot världen och andra bilder från en resa i Mittens rike
Två år i Sydostasien
Nya Zeeland
Islandsbilder
Med tåg i England, Skottland och Wales
Norden runt med tåg
Hebriderna
Bortom Ural - med transsibiriska järnvägen till Centralasien
Cuba
Thailands natur i ord och bild
En seglats till Spetsbergen
Sannolika och osannolika bilder - undervattensfotografering
Natur och samhälle i Östafrika
Grönlandsafton
Lofoten
Kina och Tibet på egen hand
Natur och samhälle på Sao Tomé
På Grönland med kajak
Australien
Sydvästra USA
Sidenvägen - Karakorum
Highway
Alaska
Bland bushmän och vilda djur i Kalahari
Abisko och Kebnekaise
Glasnost och perestrojka
Mount Everest
Färobilder
Indien
Med s/y Sabina längs svenska och finska kusttrakter
British Columbia
Estland förr och nu
Kenya-safari - ett bildspel
Färöarna
Vanuatu - natur och samhälle i Södern
Mount McKinley
I faraonernas rike - ett ljud- och bildspel
En liten familjs äventyr i Kina
Med ryggsäck i regnskogen
Livet på Runö
Fjällbilder
Ecuador-Galapagos-Peru - ett ljud- och bildspel

PROGRAMKAVALKAD 1983 - 1993 fortsättning

Kina idag
Med Petra och Zenobia
i tankarna - Syrien
och Jordanien
"Medlemmarnas bilder"
Bilder från Estland
Svalbard - paradiset i norr
Botswana
Jotunheimen
Regnskogarna - en hotad
biotop
Island - mer än sagor
Madagaskar - en biologisk
resa
Natur och samhälle i
Saudi-Arabien
Sovjetunionen - Central-
asien - ett ljud- och bildspel
Minnen från Svalbard
Nepal. Ett ljud- och bildspel
Ösel i ord och bild
Cykling på öar (Mallorca
och skärgården)
På upptäcktsfärd i
Kamtjatka
Nepal - igen!
Turkiet - Anatolien.
ett ljud- och bildspel
Indiens gyllene triangel
Bildvisning Island
Natur och samhälle på
Newfoundland och
Labrador
Bilder från Costa Rica
Bali och Irian Jaya
(Nya Guinea)
Bild- och filmvisning
om sagornas ö
(Island, förstås)
Islandskväll

Föredrag m m, diverse ämnen

Kvartärgeologi
Fossiler som konst
Arbetarböcker skrivna
av arbetare
Glaciärernas liv Kanotafton
Ångbåtsafton
Regnskog
Renar och rovdjur
Den danske folkevisen
Miljödebatt på
Rosenbad
Folkmusik från Estland
Ekologiska insikter i
Eddan
Miljöjournalistens arbete
Karolinerna - nya rön om
det armfelterska fälttåget
Sveriges ljud
Välj rätt fil! (Svensk fil-
provning eller Nordiska
surmjölkprodukter)

Byggnadsminnesvård i
Estland
Naturens matematik
Mimicry - skyddande
likhet
Einar Forseth - en svensk
målare
Häxprocesserna och
häxhammaren
Blommor och bin i närbild
Tema Toscana
Ekologi börjar hemma
Ekologisk ekonomi
Hur bildades Islands
naturlandskap?
Ekoparken

Resor inom Sverige

Gotska Sandön (varje
pingst och ett par sommar-
resor)
Paddling norra Uppland
Skåne
Paddling Västervik
Norra Halland
Fjällvandring Rondane
Fåglar i Skåne
Finnskoga, Värmland
Cykelluffning i
skärgården
Öluffning

Långresor

Shetland
Grönland
Lofoten
Newfoundland och
Labrador
Färöarna
Estland
Svalbard
Med cykel på Ösel
Cykeltur på Mallorca
Island

Kortresor

Syttende mai i Oslo
Cykling på Åland

Studiebesök

Musikmuseet
Riksdagshuset
Konstutställning: snö och is,
fåglar och båtar
Armémuseum
Rymdbolaget - satellitbilder
SIAB
FNSiN går under jorden
- Stråssa gruva
Brott och straff -
polismuseet
Sveriges Radio
Observatoriet, Saltsjö-
baden, och Halley's komet
Sjöfartsverket
Världsnaturfonden,

Ulriksdals slott
Vill du se en stjärna?
Planetariet i Näsby park
Refugen - arbetsträning för
gravt handikappade
Cyklotronlaboratoriet
Vattenfall - Sveriges
energiförsörjning
Medeltidsmuseet
Judiska museet
Antroposoferna i Järna
Luftangrepp - vad gör
vi med vårt kulturarv?
Historiska museet.
Sällan skådat - Tekniska
museet
Historien om människan.
Etnografiska museet.
Sveriges nya nationalatlas
Kartor och konst på
krigsarkivet
Victorياهوset,
Berg ianska trädgården
Sötvattenslaboratoriet
Dinosaurier på Riksmuseet
Runverket
Från pol till pol. Polarut-
ställningen på Riksmuseet
Naturens hus
Rovfågelsrehabilitering
Cosmonova
Fågelhuset i Haga
Observatoriemuseet

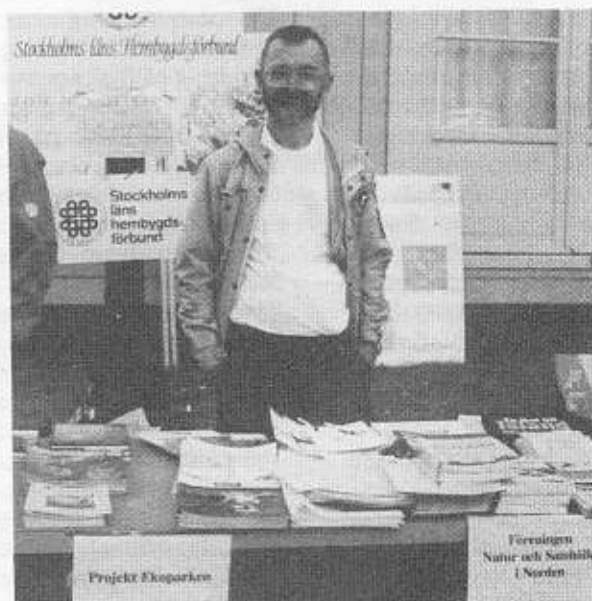
Picknick och fest

Långholmen, många gånger
Ugglevikskällan (tradition
sedan 1983)
Tefatsäkning
Midvinterblot
Teater "Så in i Norden"
Julmarknad på Skansen

Färisk kvöldseta
Dramaten "Kung Lear"
Tosca - opera och kaka
Konsert - nordiskt och
kontinentalt
Konsert - nordiskt och
ryskt
Midvinter på Runmarö
Jazzkryssning (varje
sommarsedan 1986)
Picknick i Ulriksdals
slottspark
Good old days - bildnostalgia
Island - en liten ö i havet
(Hasse Alfredsons musikal
av Halldor Laxness roman
Atomstationen)
Drakfestival
Fjäderholmarna
Kräftor och surströmming/
kräftskiva på Runmarö
(varje augusti sedan 1987)
Glöggfest i advent
(varje år sedan 1987)
Vinterhelg på Runmarö
Våffelfest (traditionsenligt
sedan 1988)
Ostorgie
Pulka- och tefatspartaj
"Atlantic Rhapsody"
(färöisk film)

Diverse

Gympa i parken
Söndagsbokstaven - en
minikurs
Vinterbad i Fredhälls
kulturbad
Springa runt Brunnsviken
Ekoparkens dag, årligen
1991 -

FNSiN deltar vid Eko-parkens dag

Artiklar i NOS 1983 - 1993

1/84

Island - natur *Runo Löfvendahl*
Återblick 1974 -1983. Orubricerad
återblick *Jan-Olof Åkerlund*
Jorden runt till fots *Kim Mällberg*
Eggegrund *Gunnar Ehrenroth*
Vallonsmide *Staffan Hermansson*

3/84

Tranor *Lena Sewall*
Skåneresan *Bo Michaëlsson*
Sydvästsörmländska sjösystemet
Aotearoa (1) *Kjell Pettersson*
Örskär *Gunnar Ehrenroth*
Fossil - konst som lär *Rolf Ottosson*
Återblick 1974 - 1983 (fortsättning)

1/85

Islands nationalparker *Erik Elvers*
Aotearoa (2) *Kjell Pettersson*
Hebriderna *Olov Isaksson*
Finnmark *Inger-Lise Sture*
København *Anders Schærström*
Shetland *Edgar Schuldt*

3/85

Hebriderna *Conny Karlsson*
Bland indianer och ruiner i
Amazonas (1) *Kjell Linnér*
Isle of Man *Olov Isaksson*

1/86

Nordbornas västerbygd på Grönland
Kjell Linnér
Sparvuggla *Mats och Louise Gärling*
Höstsol på Huvudskär
Maud Trozelli Kull
Bland indianer och ruiner i
Amazonas (2) *Kjell Linnér*
Halland *Anders Schærström*

3/86

Lofoten 1986 *Christina Blomqvist*
Islands natur speglad i dess språk
Erik Elvers
Newfoundland. Människor och
natur *Johan Hammar*

1/87

Down North Labrador
Johan Hammar
Arkeologi - Gotland 1986
Rune Edberg
Europas Nordvästhörn *Erik Elvers*
Mullvadarna *Bo Michaëlsson*

3/87 (Canada-special)

Newfoundland och Labrador
Conny Karlsson
... och en fågelrapport
Kjell Pettersson
På prärien: Alberta *Alf Lind*
Vem upptäckte Amerika?
Kjell Pettersson

2/88

Stenåldersmat *Ulla Harvidsson*
Söndagsbokstaven - forna tiders
"time management" *Anders*
Schærström
Gamla sedvänjor på Island *Erik*
Elvers

4/88

Osteologi - en vetenskap mellan
arkeologi och zoologi
Ebba During
Vandringar i stockholmstrakten
Erik Elvers
Energi i Sverige *Nils Erik Landell*
Nordjylland - hav, himmel och
sand. *Anders Schærström*
Christer Boucht: Island (recension)
Erik Elvers

2/89

Norska bottenapp Savina
Fornsäter Estland. Svenska
Marinarkeologiska Sällskapet's resa
1988 *Kaj Valtersson*
Normandiska öarna *Conny Karlsson*
Indien *Kaj Valtersson*

4/89

Estlands år (ledare)
Anders Schærström
Svenskarna i Estland förr och nu
Jörgen Hedman
Estland - ett klivet land, en kliven
upplevelse *Bengt Blomqvist*
Östra Torp av igår och idag
Elsa Schærström

2/90

Natur och samhälle = geografi
(ledare) *Anders Schærström*
Natur och samhälle i Norden. Skol-
geografen för 150 år sedan *Erik Elvers*
Naturfilosofi i Eddan *Jan Bergström*
Bro eller tunnel.
Öresundsförbindelserna
Gunnar-Björn Ekström
Tätmjölk, surmjölk och skyr. Om
några nordiska surmjölkprodukter
Inger Larsson
Folkens museum - etnografiska:
Bilderna på klippan (Recension)
Nordenström: Upptäck storstadens
natur (Recension) *Erik Elvers*
Lars Imby: Fjärilar i Sverige
(Recension) *Kaj Valtersson*

4/90

Orubricerad ledare om Norra
Djurgården *Erik Elvers*
Lofoten 1990 *Kjell Pettersson*
Geografi år 1886 *Anders Schærström*
Mathistoria från Island *Erik Elvers*
och *Göran Lindblad*
Norra Djurgården - hotat riksin-
tresse *Birgitta Rapp*

Det gränslösa arvet. De finsk-
ugriska folken, deras
vandringar, språk och kultur.

3/91

Nordens institut i Grönland
Olov Isaksson
Om färöisk dans *Birgitta Hylin*
Om isländsk konstmusik
Göran Bergendal
Med FNSiN på Roslagsbanan
Erik Elvers
Adrian Room: Place-Names of the
World (Recension)
Anders Schærström

1/92

Med cykel på Ösel *Benita Jansson*
De fjällnära skogarna *Sölve Thulin*
Om sjökortens historia
Göran Nordström
Stockholms gröna lunga
Jens Wahlstedt
Dagar i Petrozavodsk vintern 1992
Alexander Jakovlev
Minne från Björkö *Erik Paulin*

1/93

Från Åmål til Samoa *Alf Lind*
Ekomuseum Bergslagen
Jan af Geijerstam
En klassiker kommer igen (Om
nyutgåvan av Albert Engströms:
Gotska Sandön) *Erik Elvers*
Skogsmuseet *Gunhild Rydström*

2/93

Naturskyddade områden på Island -
Fridlönd *Erik Elvers*

3/93

Motorfabriken Pythagoras
Henrik Skårblom
Ulf Scenkmanis: Se Färöarna och
Island. (Recension) *Erik Elvers och*
Birgitta Hylin
Arbetets museum i Norrköping
Maths Isacson
Burleskt och tragiskt om isländska
naturbarn (filmrecension) *Erik Elvers*
Får jag lov: Ballad och balladans
Birgitta Hylin

Dessutom har NOS innehållit klu-
riga bildgätor, diverse meddelanden,
upprop och ett otal exotiska, nostal-
giska, fantasieggande, dramatiska,
hissnande, vackra, vältagna, vinklade,
skarpa, suddiga, konstiga, lustiga,
olustiga, obegripliga, gamla och nya
fotografier samt andra illustrationer.

Det finns restupplagor av flera num-
mer. Kontakta någon funktionär om
du saknar något nummer eller vill ha
ett extra exemplar.

Alaska '79

Newfoundland & Labrador